

Cultuurhistorische IJsselmeerbiografie

1. Het concept landschapsbiografie
2. De IJsselmeerbiografie
3. Pleidooi

Jan Neefjes, Hans Bleumink, Overland

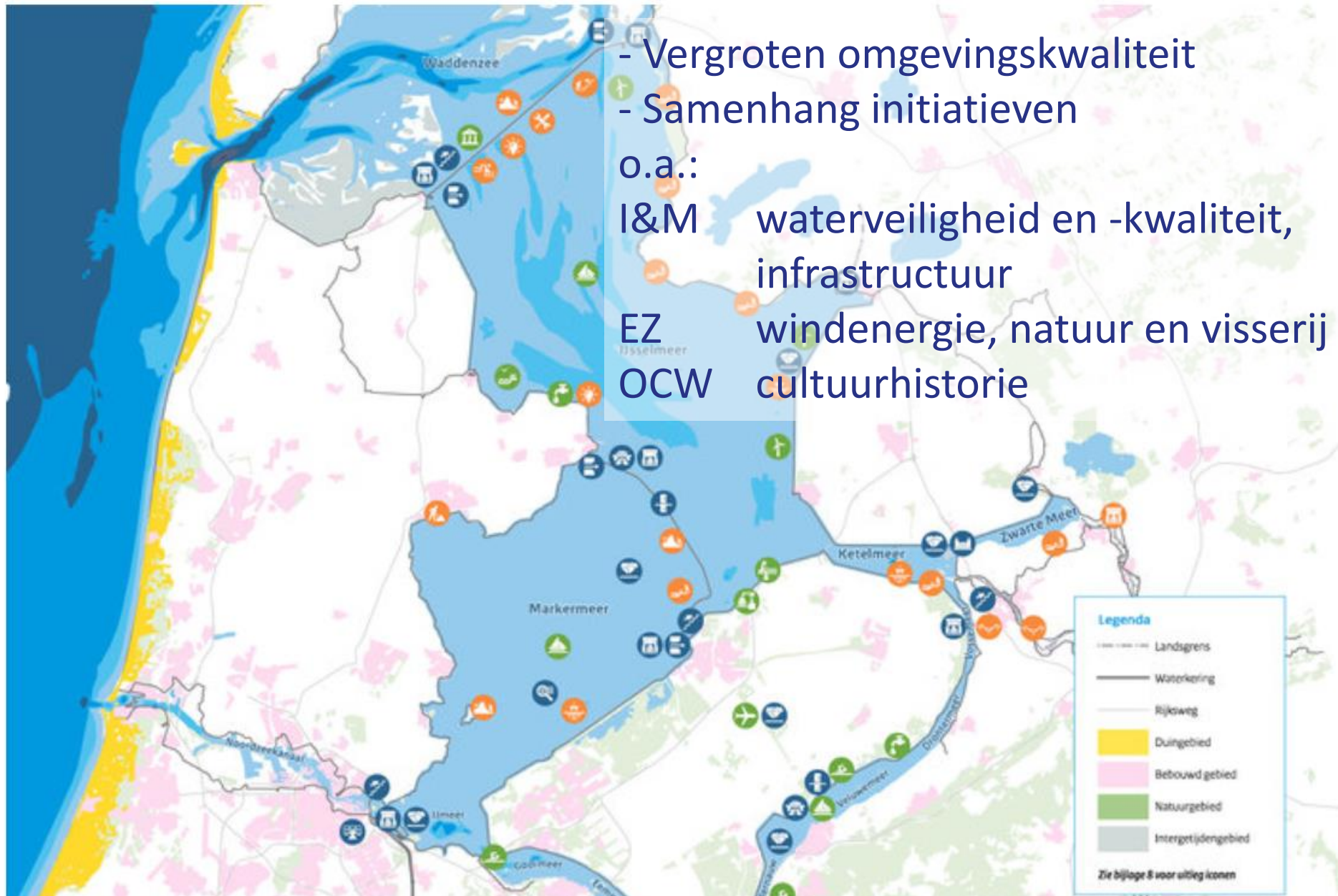

Het begrip landschapsbiografie

Projecten over landschapsgeschiedenis en typering van landschap:

Aanleiding: Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050

Aanleiding: Gebiedsagenda IJsselmeer 2050

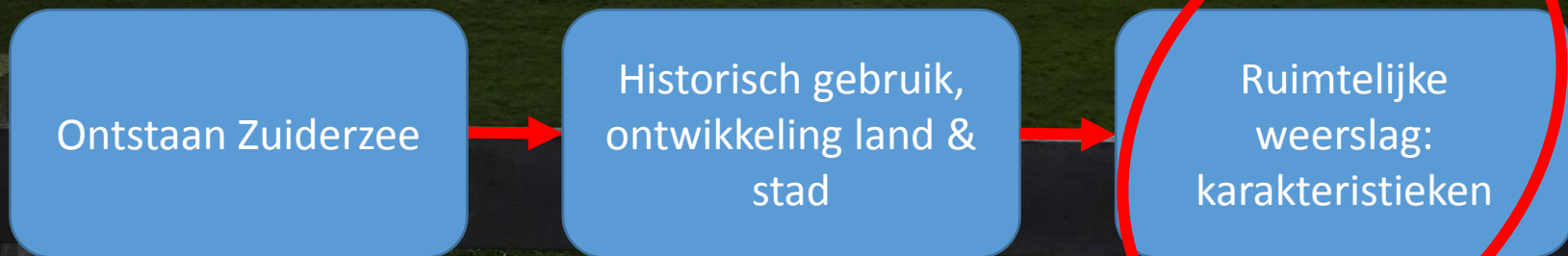
RCE: 3 landschapsbiografieën:

- Friesland (SB4 , Belfort, CartoMagie, Varenius, Mennens Archeo Advies,)
- Noord-Holland (Mooi Noord-Holland)
- Utrecht, Gelderland, Overijssel, Flevoland (Oversticht/Geld. Genootschap)

Één synthesedocument

Doelgroep:

Overheden met RO-beleid, waterschappen, terreinbeheerders, landgoedeigenaren.

Synthese met ruimtelijke karakteristieken als bouwsteen voor ontwikkeling

Participatie

Ruimtelijke
weerslag:
karakteristieken

← Bewoners, betrokkenen, RO-
mensen, beheerders, de streek ≠
historische kringen

← Analyses van o.a.
Landschapsarchitecten

← Zelf kijken!

Historische karakteristieken van het IJsselmeer

1 Archeologische en aardkundige schatkamer

Doorzicht in het geologische en (pre)historische verleden

2 Oude Zuiderzeelandschappen

Icoon van de strijd tegen- en het leven met het water

3 Samengebald erfgoed in havensteden en –dorpen

Zuiderzee als bakermat van ons visserij- en handelsverleden

4 Zuiderzeewerken

Toonbeeld van ingenieurskunst en maakbare wereld

2 Oude Zuiderzeelandschappen

Icoon van de strijd tegen- en het leven met het water

- 1 Grote onbegrensde ruimte
- 2 Kronkelige dijken in vele verschijningsvormen
- 3 Land in zee: buitendijkse gronden
- 4 Zeldzame randlandschappen: half verdronken land
- 5 Eilanden met eigen karakter
- 6 Ontmoetingen binnen- en buitenwater
- 7 Monumenten in het landschap

Grote onbegrensde ruimte

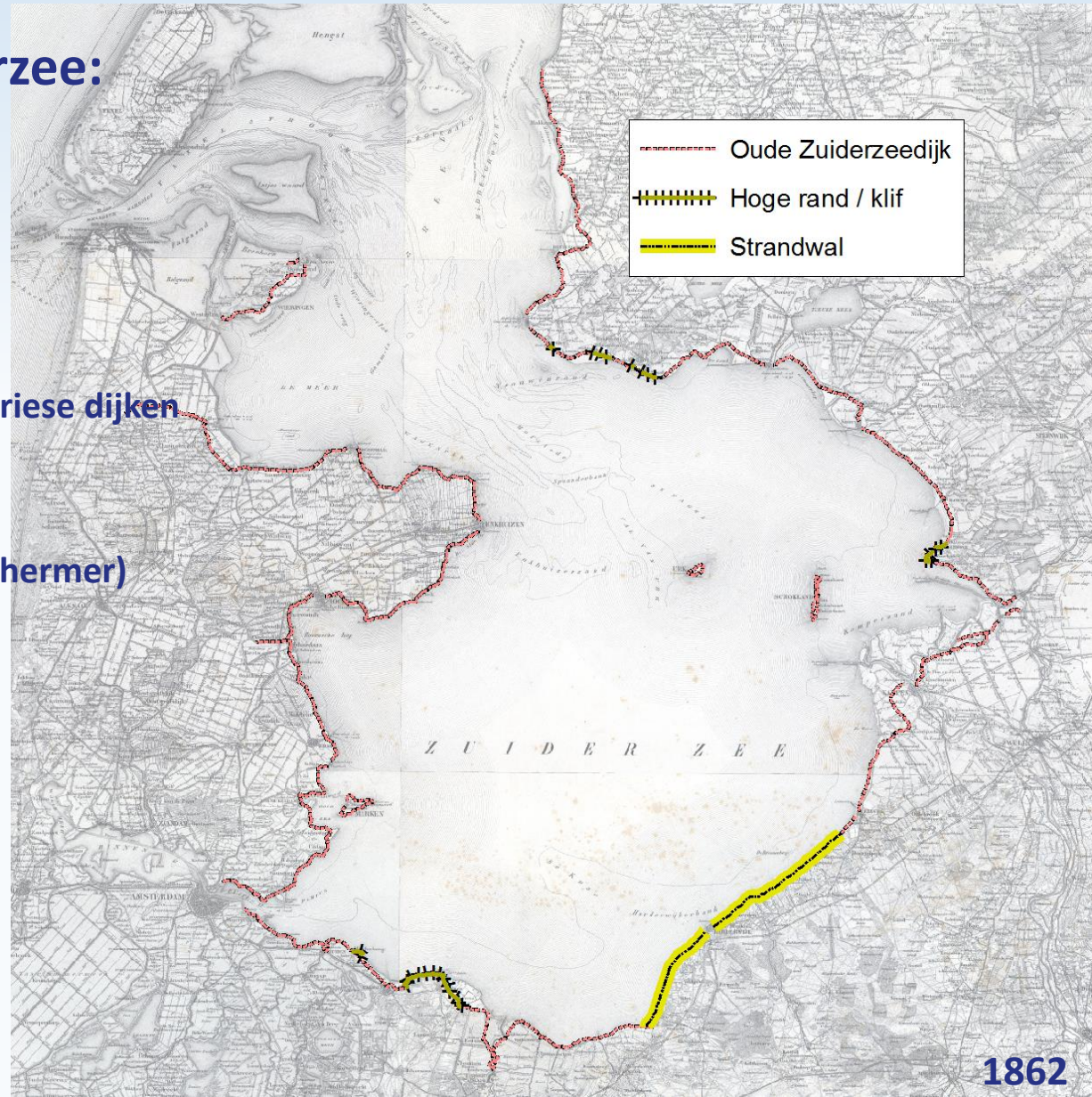
Kronkelige dijken in vele verschijningsvormen

Beteugeling van de Zuiderzee:

- Oude plaatselijke dijken
- Sluitende dijken b.v.:
 - 1250: Westfriese Omringdijk / Friese dijken
 - 1356: Arkemheen
 - 1390: Mastenbroek
 - 1400: Noord-Holland (gebied Schermer)

Functies dijken:

- Primaire waterkering
- Dam
- Inlaagdijk
- Zomerkade
- Slaperdijk
- Dijk rond boezemwater

Veel verschijningsvormen

=> Landschapscontrasten

Dijk met wiel of meer

Binnenbraek

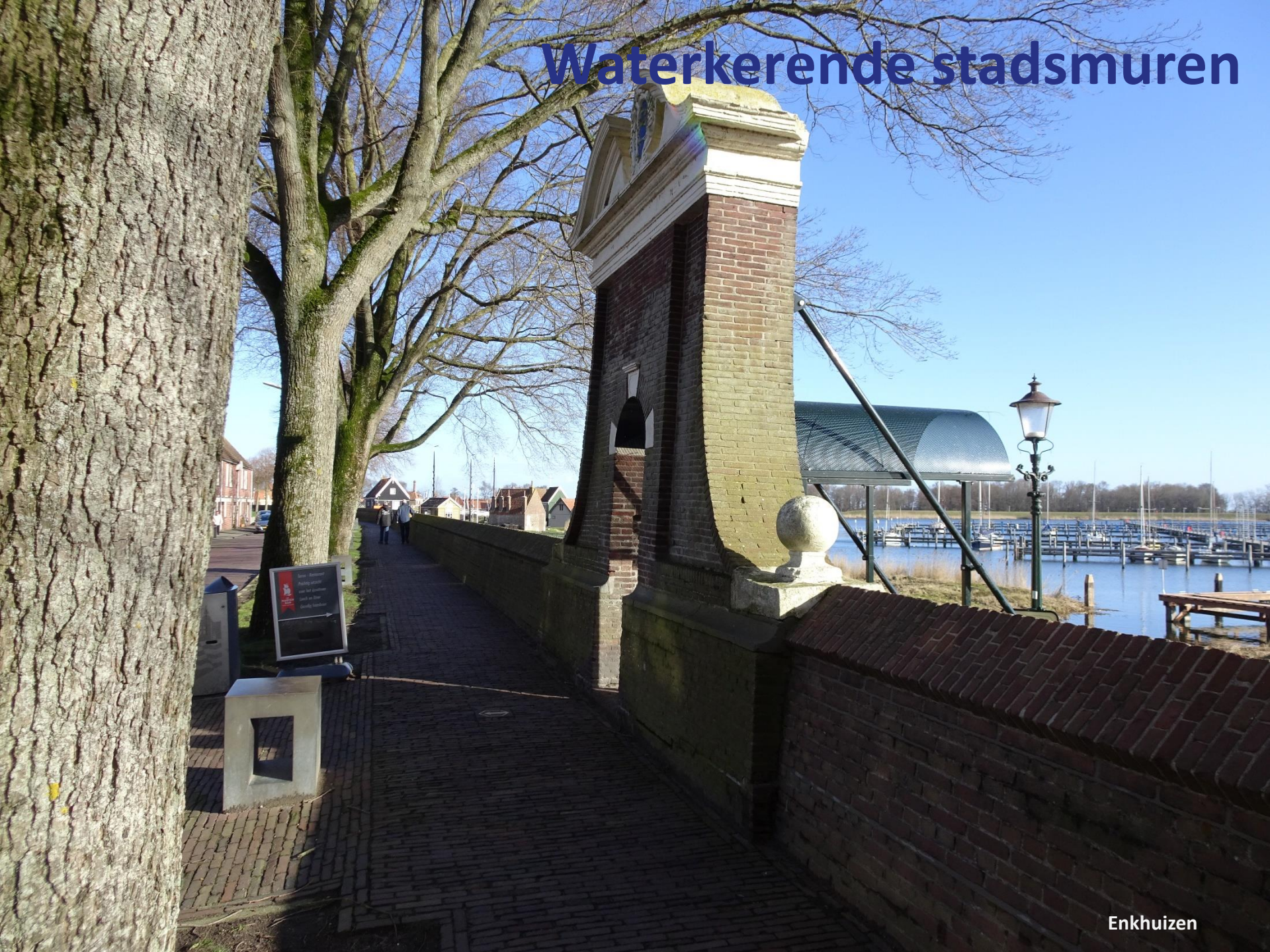
Dijk met vaart

Dijkputten

Waterkerende stadsmuren

Land in zee: buitendijkse gronden

50% (?) van vml. Zuiderzeekust was buitenland

Land in zee: buitendijkse gronden

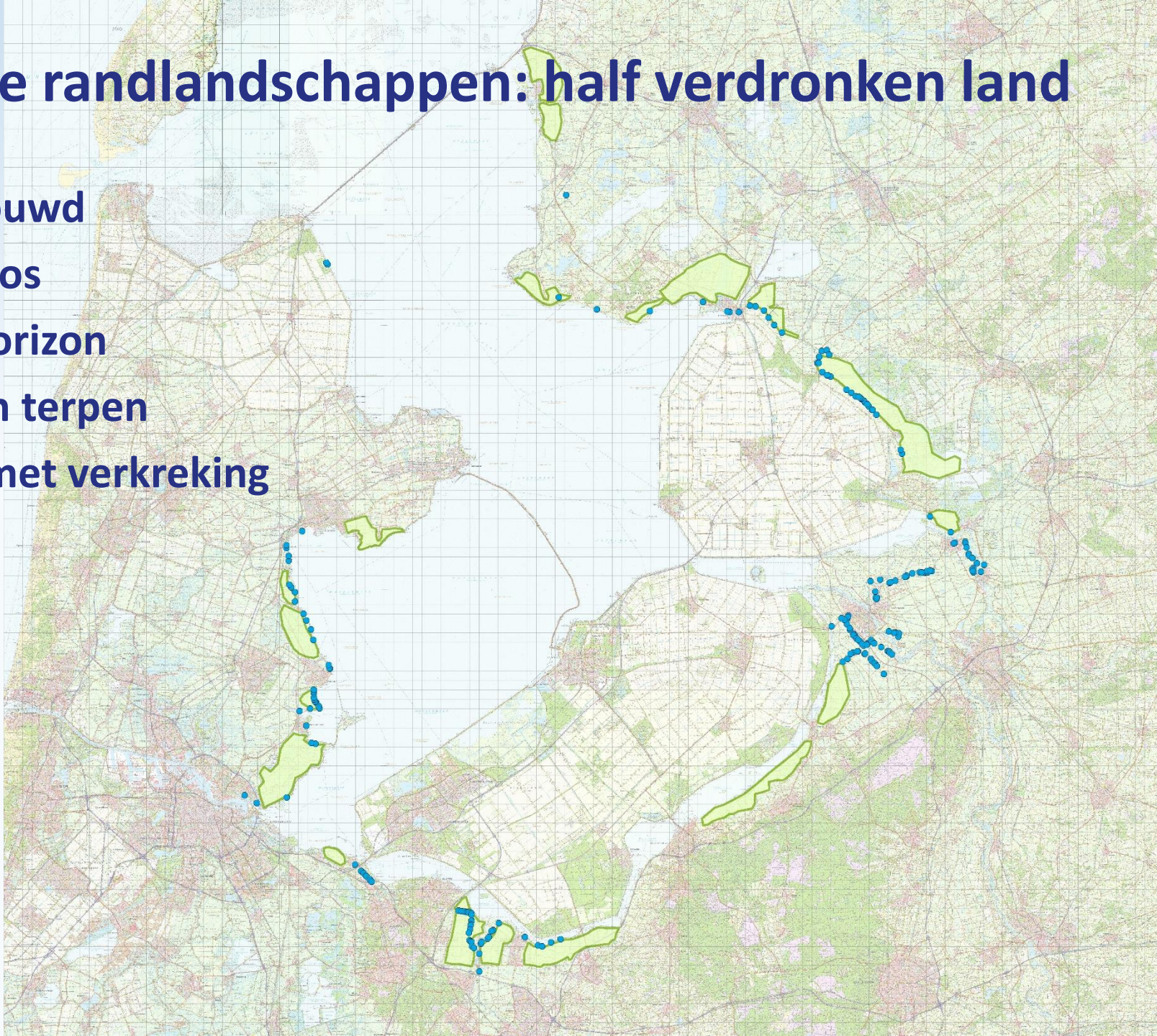
Buitendijkse gronden

Buitendijkse gronden

Zeldzame randlandschappen: half verdronken land

- Onbebouwd
- Boomloos
- Verre horizon
- Verlaten terpen
- Sloten met verkreking

Zeldzame randlandschappen: half verdronken land

landverlies voor en na de bedijking: ontvolking

Zeldzame randlandschappen: half verdronken land

Historische karakteristieken van het IJsselmeer

1 Archeologische en aardkundige schatkamer

Doorzicht in het geologische en (pre)historische verleden

2 Oude Zuiderzeelandschappen

Icoon van de strijd tegen- en het leven met het water

→ 3 Samengebald erfgoed in havensteden en –dorpen

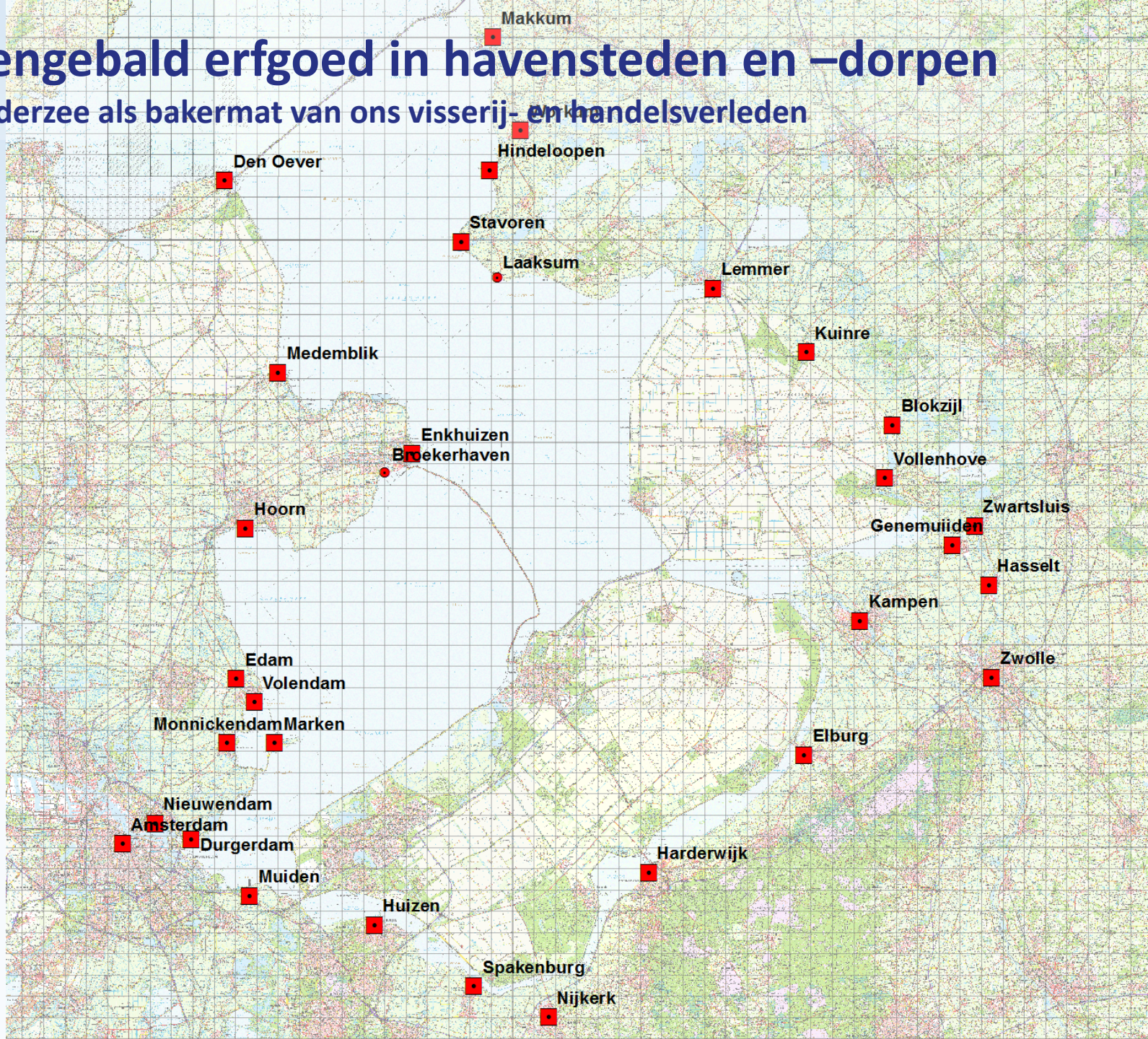
Zuiderzee als bakermat van ons visserij- en handelsverleden

4 Zuiderzeewerken

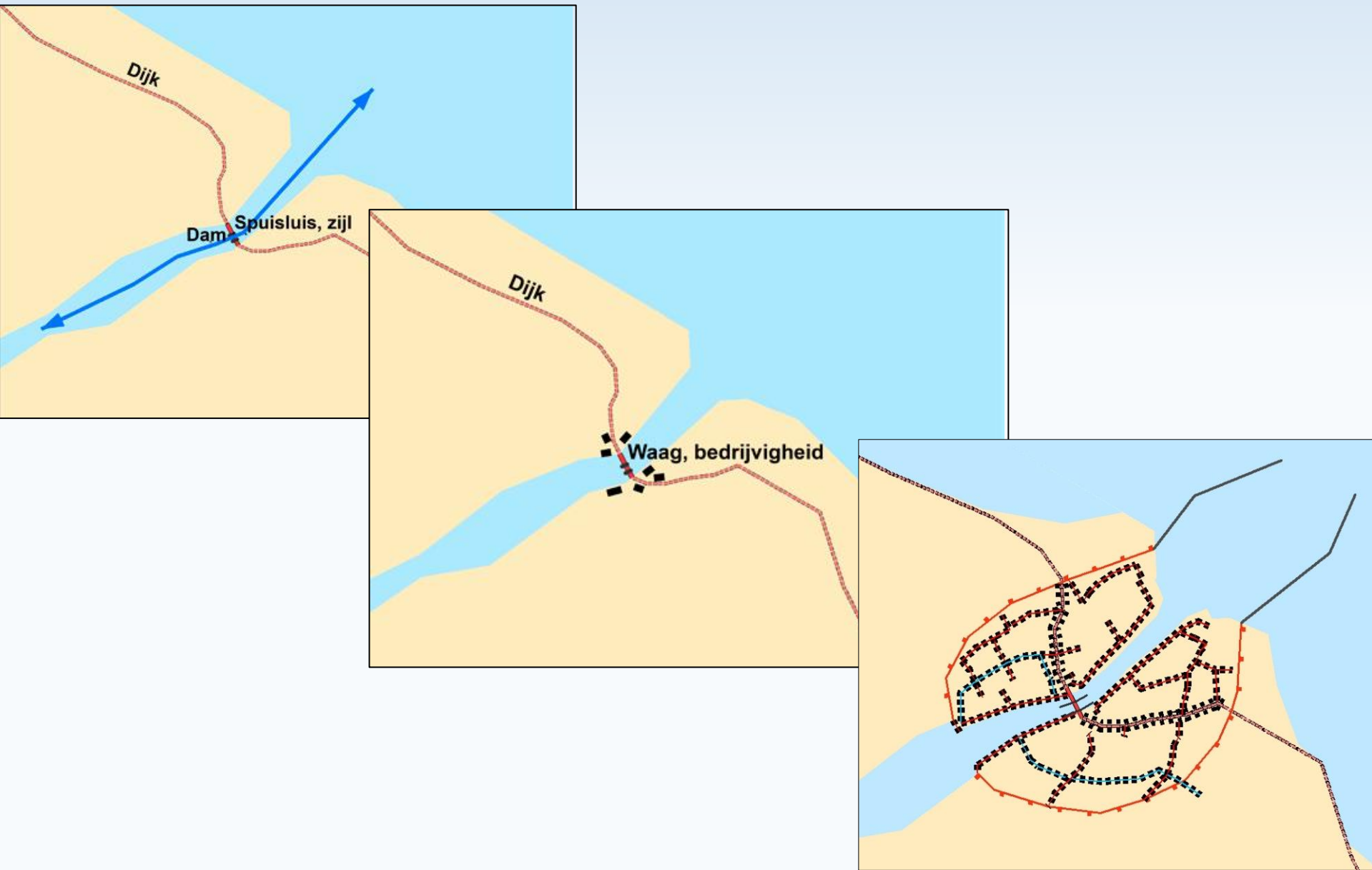
Toonbeeld van ingenieurskunst en maakbare wereld

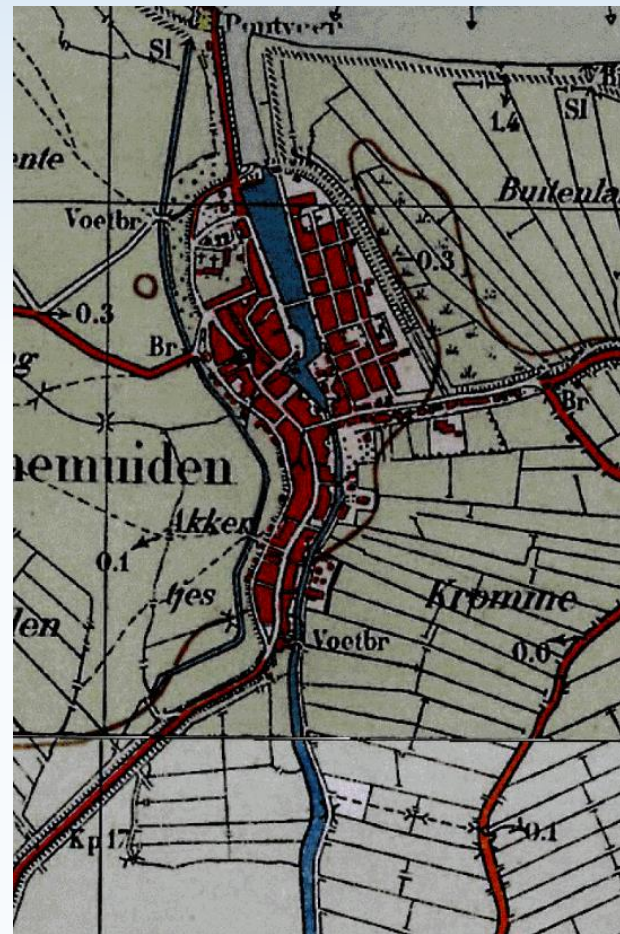
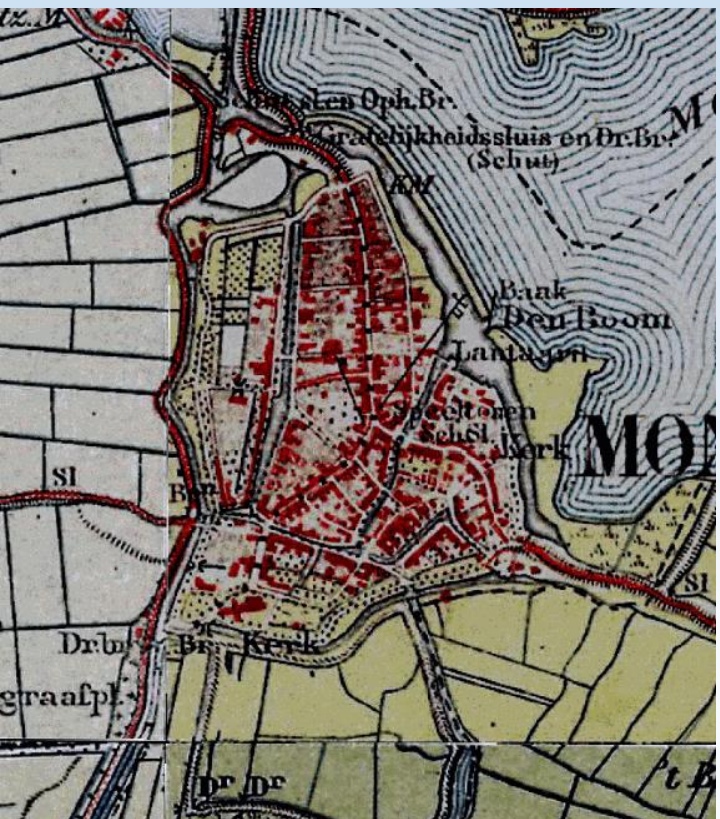
3 Samengebald erfgoed in havensteden en –dorpen

Zuiderzee als bakermat van ons visserij- en handelsverleden

Samengebald erfgoed in havensteden en -dorpen

3 Samengebald erfgoed in havensteden en –dorpen

Zuiderzee als bakermat van ons visserij- en handelsverleden

- **Naam**
- **Gave opbouw stad**
- **Veel monumenten**
- **Rijke gevels en gebouwen**
- **Varend erfgoed, bruine vloot**
- **Eigen cultuur, taal**
- **‘Levende’ watergerelateerde bedrijvigheid**
- **Sluis of dam nog altijd centrale plek, zichtbare connectie binnen- en buitenwater.**

Samengebald erfgoed in havensteden en -dorpen

Hoorn

Samengebald erfgoed in havensteden en -dorpen

Samengebald erfgoed in havensteden en -dorpen

Workum

Culturele eigenheid / Zuiderzeecultuur

*Hindelooper pronkkamer,
Fries Museum*

Hotel Spaander in Volendam

Pleidooi

1. Ga zelf kijken, neem het huidige landschap als vertrekpunt.
2. Geef aandacht aan het totale landschap / historische karakteristieken. Denk niet te veel in objecten.
3. Betrek de doelgroep, meedenken over karakteristieken
4. Idem voor de 'streek' (≠ historische kringen)
5. Kijk als buitenstaander
6. Geef gevraagd of ongevraagd 'cultuurhistorische wenken'

Jan Neefjes, Hans Bleumink, Overland

